

LA MOVADO VIKIMEDIO

La lasta loko por dividi
senpagan kaj aŭtentan scion?

La Lionel Scheepmans
Kun la helpo de la Vikimedia komunumo

Versio de la 26a de majo 2026 je 16:55

Malantaŭa kovrilo

La movado Wikimedia, la inspira aventuro de tutmonda kaj altruisma organizaĵo, servanta liberan kaj aŭtentan scion.

Kiu sola neprofitcela organizaĵo troviĝas en la 100 plej vizitataj retejoj en la reto?

Kiel ĝi enkarnigas la plej videblan esprimon de la valoroj de libereco, egaleco kaj kunhavigo, hereditaj de la cifereca revolucio kaj la sociaj movadoj de la 1960-aj jaroj?

Kiel, komencante de Vikipedio kaj post la kreado de ĉirkaŭ dek kvin fratinaj projektoj distribuitaj en centoj da lingvaj versioj, la socia movado Wikimedia imagis mondon en kiu scio estas produktita kaj dividita libere?

Kaj kiel, en plena aŭtonomio, dekoj da edukaj projektoj, publikigitaj de milionoj da volontuloj, subtenataj de fondaĵo kaj preskaŭ 200 lokaj asocioj kaj grupoj, produktas la plej grandan kolektivan inteligentecon en la mondo?

Per multaj QR-kodoj, ĉi tiu libro respondas ĉi tiujn demandojn, samtempe ebligante pli bonan komprenon pri la tutmonda kaj cifereca mondo ĉirkaŭ ni.

Lionel Scheepmans havas doktorecon pri politikaj kaj sociaj sciencoj, estas aktivulo por libera kulturo, kaj profesoro pri cifereca antropologio. Li okupis plurajn administrajn postenojn ene de la movado Wikimedia, kiun li observis partoprene ekde 2011. Lia akademia laboro, de lia magistra grado ĝis lia doktora disertaĵo, fokusiĝis al la organizado kaj defioj de Vikipedio kaj la movado Vikimedio.

Ĉi tiu libro estas publikigita sub permesilo CC.SA-BY 4.0.

Resumo

Antaŭparolo

Enkonduko: Vikimedio ne estas Vikipedio

Parto Unu: La Naskiĝo de la Movado Vikimedio

La Vikimedia Utopio

La movado de libera programaro

Liberaj licencoj kaj kulturo

La Interreta reto

La Tutmonda Reto

Vikio-platformoj

La libera kaj universala enciklopedio

La alveno de fratinaj projektoj

Konsciigante pri la movado

La kreado de filiigitaj organizoj

La heredaĵo de kontraŭkulturo

Dua Parto: Kosmografio de la Movado Vikimedio

La konstelacio de interretaj projektoj

Projektoj pri kunhavigo de scio

Projektoj pri administrado, administrado kaj konsciigo

Teknikaj administradaj projektoj

Komunikaj kaj informaj spacoj

La konstelacio de la Fondaĵo kaj ĝiaj filioj

La Fondaĵo Vikimedia

La estraro de la fondaĵo

Komitatoj, laborgrupoj kaj konsilioj

Lokaj asocioj

Regionaj aŭ lingvaj temaj kaj centraj organizaĵoj, uzantogrupoj, helpprojektoj, konferenccikloj

kaj kunvenejoj, partnerecoj

kun unuoj ekster la movado.

Konkludo: Kia estonteco por ĉi tiu inspira kultura movado?

Dankon

Notoj kaj referencoj

Bibliografio

Antaŭparolo

Por oferti komfortan legadon sur papero sen oferi la potencon de la cifereca formato, QR-kodoj estas montrataj tra ĉi tiu libro. Uzante tabulkomputilon aŭ inteligentan telefonon, ili provizas rektan aliron al enhavo, kiu estus multekosta aŭ neeble presi.

Ekzemple, QR-kodo 1, situanta ĉe la fino de ĉi tiu paĝo, provizas rektan aliron al la retpaĝo enhavanta la tutan verkon.

Tie, vi povas rigardi la kolorajn ilustraĵojn aŭ registraĵojn kaj poste konsulti iliajn priskribajn paĝojn se necese.

Ĉi tiu cifereca versio ankaŭ inkluzivas multajn hiperligojn direktantajn al Vikipedio kaj aliaj retejoj de la movado Wikimedia, kie oni povas trovi pliajn informojn kaj ĝisdatigojn.

Por ŝpari paperon dum presado, la sekcio enhavanta la notojn kaj referencojn de la libro estas havebla nur en cifereca formato, sed estas alirebla rekte per la QR-kodo 2 montrita sube. Danke al la numeritaj krucreferencoj metitaj en supran skribon ene de la presita teksto, eblas, uzante poŝtelefonon aŭ tabulkomputilon, trovi la notojn kaj referencojn surbaze de ilia numerado. Kiam referenco respondas al retpaĝo, ligilo al la Interreta Arkivo estas inkluzivita, certigante aliron al la arkivoj de la paĝoj cititaj en la libro, se ili iam malaperus de la reto. Koncerne paĝojn, kiuj ankoraŭ ekzistas, ili restas alireblaj per siaj originalaj hiperligoj, permesante al uzantoj vidi iujn ajn ĝisdatigojn.

Ĉar ĉi tiu libro estas produktita sur kunlabora platformo, ĉiuj estas invitataj plibonigi estontajn versiojn. Tio povas esti farita per korektado de ortografiaj aŭ gramatikaj eraroj sur la retpaĝoj kiuj konsistigas la diversajn ĉapitrojn de la libro, aŭ per aldono de komentoj sur iliaj asociitaj diskutpaĝoj. Tio povas esti farita tre facile alklakante "Redakti" kiam sur ĉapitropaĝo, kaj sur "Aldoni temon" kiam sur diskutpaĝo.

Ĝenerala diskutpaĝo ankaŭ estas alirebla per QR-kodo 3. Tio permesas al vi komenti pri la libro kiel tuto aŭ demandi demandon pri ĝi. Simple enigu titolon en la kampon "Komenci novan temon", poste skribu vian mesaĝon en la suban skatolon, kaj fine alklaku la butonon "Aldoni temon anonime" por publikigi ĝin.

Fine, por tiuj, kiuj ŝatus plibonigi sian legadon per malstreĉiga kaj originala muziko, QR-kodo 4 provizas aliron al retpaĝo, kiu ludas melodian muzikon. Ĉi tiu muziko konsistas el sonoj specife generitaj ĉiufoje, kiam ŝanĝo estas farita en Wikimedia projekto, aŭ nova konto estas kreita. Ĉi tiu inĝenia funkcio tiel ofertas al legantoj, kiuj deziras partopreni, aparte komfortan sonpejzaĝon, kaj ankaŭ novan mergan sperton ene de la Wikimedia movado.

			
QR 1: Kompleta Libro	QR 2: Notoj kaj Referencoj	QR 3: Ĝenerala Diskuto	QR 4: Sonpejzaĝo

Enkonduko: Vikimedio ne estas Vikipedio

Ekde la komenca sukceso de Vikipedio, aperis amaso da projektoj, organizaĵoj kaj subtengrupoj pri scio-interŝanĝo, formante tion, kio nun estas konata kiel la movado Wikimedia. Kvankam la libera enciklopedio restas la ĉefa agado de la movado ĝis hodiaŭ, estus eraro redukti la tutan movadon al ĉi tiu ununura eduka projekto.

Bedaŭrinde, okazas multe tro ofte, ke unu sola lingva versio de Vikipedio sufiĉas por kaŝi la amplekson de la Vikimedia arbaro.

En realeco, Vikimedio reprezentas kompleksan socian, internacian kaj interkulturan movadon, ene de kiu Vikipedio estas nur unu komponanto inter aliaj. Kiel parto de magistra disertaĵo, oni povas tiel provizi, post kelkaj monatoj, etnografion de la franca Vikipedio-projekto[1]. Por sintezi la originojn, organizon kaj ĝeneralan dinamikon de la movado Wikimedia, doktora tezo[2] kaj kvin pliaj jaroj da retrospektivo estis necesaj.

Antaŭ la fino de 2025, la cifereca skalo de la movado efektive estas impona.

Ĉiumonate, milionoj da redaktoj estas faritaj de volontuloj. estas

plenumita sur pli ol 500 milionoj da paĝoj[3], disvastigitaj tra pli ol mil retejoj [4], el kiuj nur 358 respondas al lingvaj versioj de Vikipedio [5].

Tio klare pruvigas, ke la retaj agadoj al faritaj de la tuta Vikimedia movado iras multe pli foren ol tio, kio okazas ene de la enciklopedio.

Ekzistas kvin aliaj kunlaboraj verkejoj, kiuj iam povus atingi la skalon kaj renomon de Vikipedio, ĉiu kun sia propra specifa celo kaj funkciaj metodoj. Specife, Vikilibroj kreas edukajn librojn; Vikiversitato kolektas instruajn materialojn kaj esplorartikolojn; Vikivojaĝo ellaboras tutmondan vojaĝgvidilon; Vikispecioj establas gvidlibron de vivaĵoj; dum Vikivortaro difinas vortojn en ĉiuj lingvoj.

Male al Vikipedio, ĉi tiuj projektoj ne estas submetitaj al neŭtraleco aŭ limigitaj al la uzo de agnoskitaj duarangaj fontoj dum verkado de artikoloj. La plej multaj el ili ankaŭ akceptas la publikigon de esplorartikoloj aŭ personaj verkoj, dum tio estas strikte malpermesita en Vikipedio.

Laŭ la etimologio de la vorto enciklopedio, la celo de Vikipedio estas efektive sintezi aŭ, pli

Figuro 1. Serio de glumarkoj prezentantaj la logotipojn de la ĉefaj kunlaboraj projektoj aktivaj ene de la Vikimedia movado.

Specife, ĝi celas ampleksi antaŭekzistantan homan scion. Ĉi tiu redakcia limigo tial limigas kontribuantojn al la uzo de sekundaraj kaj terciaraj fontoj trovitaj en publikaĵoj eksteraj al la projekto. Sekve, Vikipedio neeviteble reproduktas sistemajn antaŭjuĝojn, kiel ekzemple seksajn kaj kulturajn malekvilibrojn kaj troreprezentojn, ĉeestantajn en ĉefe okcidenta eldonmondo. Tamen, ĉi tiu redakcia blokiĝo specifa por Vikipedio ne ekzistas en aliaj edukaj projektoj.

Kiel ĝiaj fratinaj projektoj, Vikipedio ne estas tute sendependa de aliaj Vikimediaj projektoj. La enciklopedio dependas de la projekto Wikimedia Commons por gastigi sian tutan multmedian bibliotekon. Ĝi poste uzas la enhavon de la projekto Wikidata kiel strukturitan datumbazon. Tiuj, kiuj kontribuas al la enciklopedio, ankaŭ povas uzi la Vikifontan bibliotekon aŭ rilati al aŭtoraj citaĵoj kolektitaj en la projekto Wikiquote. Krome, dekoj da retejoj administras la permanentajn arkivojn de Vikipedio kaj aliaj Vikimediaj projektoj, provizante valoran kaj tute senpagan aliron al ilia enhavo.

Fine, gravas ankaŭ memori, ke preter ĉiuj ĉi tiuj retejoj, Vikimedio ankaŭ ampleksas multajn instituciojn kaj organizaĵojn aligitajn kun la movado kaj disigitajn tra la mondo. Ĉirkaŭ la Fondaĵo Vikimedio, respondeca pri internacia administrado kaj organizado, kun preskaŭ 650 dungitoj de diversaj naciecoj[6], grupiĝas centoj da satelitaj organizaĵoj. Inter ĉi tiuj estas du temaj asocioj[7], 40 lokaj asocioj[8], inkluzive de Wikimedia Deutschland kiu havas pli ol 170 dungitojn[9], kaj fine 141 uzantarojn[10].

Ĉio diskutita en ĉi tiu enkonduko pravigas la bezonon distingi la movadon Wikimedia disde la projekto Vikipedio. Imagu, ekzemple, ke ni limiĝus al mencio de Parizo por priskribi kaj kompreni landon tiel vastan kiel Francio. Certe, Parizo estas mondfama urbo kun pli ol du milionoj da loĝantoj kaj impona kultura heredaĵo. Sed ĉu tio signifas, ke ni forgesu la aliajn francajn urbojn, vilaĝojn kaj metropolajn areojn? Kaj kompreneble, Francio ankaŭ inkluzivas transmarajn departementojn kaj teritoriojn kaj subtenas internaciajn rilatojn kaj partnerecojn, kiuj etendiĝas multe preter tio, kio okazas inter Parizo kaj la resto de la mondo. Tial, estas simple prudente ne konfuzi la movadon Wikimedia kun la projekto Vikipedio.

Tamen, en 2019, la Fondaĵo Wikimedia konsideris renomi sin al la Fondaĵo Wikipedia kaj anstataŭigi la terminon "Vikimedio" per "Vikipedio" kie ajn tiu termino estas uzata en la eksterreta sfero de la movado. La celo estis akiri pli grandan videblecon kaj allogi miliardojn da homoj, danke al la markonomo Vikipedio, konsiderata unu el la plej konataj en la mondo.[11] Tamen, ĉi tiu ŝanĝo ne estis akceptita de multaj aktivaj membroj de la Vikimedia movado. En januaro 2020, ĉi tiuj kontraŭuloj kreis paĝon alvokantan komentojn, kiu fariĝis la loko de longa debato[12]. Sekve de tio, 73 reprezentantoj de filiigitaj organizaĵoj kaj 984 homoj subskribis malferman leteron adresitan al la Fondaĵo, kiu inkluzivis la jenan paragrafon[13]:

Dum 20 jaroj, volontuloj konstruis la reputacion de Vikipedio kiel sendependa, komunume gvidata rimedo. Projektoj ene de la movado Wikimedia, inkluzive de Vikipedio, baziĝas sur malcentralizo kaj konsento. Estas esence konservi klarajn distingojn inter la Fondaĵo Wikimedia, filioj kaj individuaj kontribuantoj. Ĉiu ŝanĝo, kiu influas ĉi tiun ekvilibron, postulas informitan konsenton kaj kunlaboron de la komunumo. Tial, estas profunde maltrankvilige vidi "Vikipedio" uzata kiel la nomo de la organizo kaj la movado malgraŭ la malkontento.

generalo de la komunumo.

Kontraŭstarante la ideojn de la Fondaĵo, ĉi tiuj membroj de la Vikimedia komunumo montris saĝon. Krome, ili atentigis en multaj komentoj, ke multaj homoj konas la Vikimedian movadon nur per ĝia enciklopedio. Estas eĉ surprize observi, ke tia manko de kompreno pri la movado ekzistas ene de ĝia propra komunumo.

Ekzemple, ni povas observi, ke la anglalingva Wikipedia artikolo dediĉita al la Vikimedia movado nur komencis disvolviĝi en 2016[14], dum tiu de la franca versio de la enciklopedio aperis nur en 2019[15]. Koncerne la aliajn lingvajn versiojn, estas same surprize rimarki, ke en oktobro 2025, nur 39 el ili el entute 358 havis artikolon dediĉitan al la movado Wikimedia[16].

Ĉiuj ĉi tiuj elementoj pravigas la bezonon oferti al la mondo pli bonan komprenon pri la movado Wikimedia kaj la multaj projektoj kaj organizoj, kiuj kontribuas al ĝia misio dividi scion. En ĉi tiu senco, ĉi tiu libro estas grava kontribuo al la strategiaj defioj, kiujn alfrontas la movado Wikimedia dum ĝi alproksimiĝas al 2030. Ĉar preter la rezolucioj adoptitaj por disvolvi novajn partoprenajn kaj diskutajn procezojn koncerne markigajn aferojn[17], la plej urĝa tasko restas: informi kaj levi publikan konscion.

				
QR 5: Etnografio Vikipedio	Q6: Bildo mondo	QR 7 : Wikimedia Komunejo	QR 8: Statistikoj de Ŝtatkomunumo	QR 9: Vikistatistikoj

Parto Unu: La Naskiĝo de la Movado Vikimedio

Abundo da arkivoj ekzistas en la reto, permesante al ni spuri la eventojn, kiuj kondukis al la naskiĝo de la movado Wikimedia. Ĉi tiu "antaŭhistorio" de la movado povas esti esplorita, precipe, per la populara edukreto Framasoft, kies retejo aperis proksimume jaron antaŭ la kreado de la franclingva versio de Vikipedio. Ĉi tiu platformo ofertas trezoron da informoj pri libera programaro kaj libera kulturo, du gravaj epizodoj en la historio de komputiko kaj interreto, bedaŭrinde malmulte konataj al la ĝenerala publiko.

Figuro 2. La kreado de Adamo La verko de Michelangelo revizitata de Vikipedia kontribuanto.

Dankon al Framasoft kaj multaj aliaj

Per asocioj, eblas malkovri la organizon kaj

motivojn de la milionoj da homoj, kiuj

partoprenas en la movado por libera

programaro. Oni povas lerni, ekzemple, ke ĉi tiu

politika kaj socia movado, kiu aperis ene de la

komputilscienca komunumo, estis iniciatita en 1983

de Richard Stallman. Programisto ĉe MIT tiutempe,

li efektive estis la unua, kiu proponis alternativon

al la varigo de

IT-sektoro.

La filozofio de libera kunhavigo, enkorpigita de la projekto de Stallman, reflektis certan etikon kaj originalan labororganizon, evoluigitan ene de subkulturo kiu estis populara en la komputila mondo ekde la 1950-aj jaroj. Ĉi tio estis dokumentita en multaj verkoj, inkluzive de The Hacker Ethic[18], rimarkinda libro, en kiu la finna filozofo, Pekka Himanen, detale analizas la originojn de la hakerkulturo.

Simpla eltiraĵo el ĝia malantaŭa kovrilo[19], reproduktita sube, permesas al ni kompreni la pensmanieron de ĉi tiuj komputikistoj, al kiuj Richard Stallman aliĝis dum liaj universitataj studoj, antaŭ ol iĝi unu el ĝiaj plej karismaj figuroj.

Ĝis nun, la "hakisto" estis konsiderata kiel interreta bandito, respondeca pri hakado kaj ŝtelado de kreditkartnumeroj. La filozofo Pekka Himanen, aliflanke, vidas hakistojn kiel modelajn civitanojn de la informa epoko. Li konsideras ilin la veraj motoroj de profunda socia ŝanĝo. Ilia etiko, ilia rilato al laboro, tempo kaj mono, baziĝas sur pasio, plezuro kaj kunhavigo. Ĉi tiu etiko radikale kontraŭas la protestantan etikon, kiel difinite de Max Weber, kiu rigardas laboron kiel devon, kiel valoron en si mem - moraleco kiu ankoraŭ regas la mondon hodiaŭ.

Per enkonduko de ĉi tiu unua parto de la libro tiel, ni jam povas kompreni, ke la movado Vikimedio enradikiĝas en kultura transiro plena de utopio[20]. Utopio, kiu aparte kontraŭstaras tion, kion la historiisto kaj antropologo Karl Polányi[21] priskribis, jam en 1944, kiel ekonomian liberalismon, kiu "subigas homajn celojn al la logiko de nepersona merkata mekanismo[22]". Paŝon post paŝo, kaj komencante per analizo de ĉi tiu utopio specife

Ĉe la nivelo de la movado Wikimedia, ni nun vidu kio okazis dum ĉi tiu kultura kaj cifereca revolucio.

La Vikimedia Utopio Laŭlonge de

la tempo, Vikipedio estis perceptita kiel utopio en progreso[23], poste kiel realigita utopio[24], kaj fine kiel la lasta kolektiva utopio de la Reto[25]. Sed kio pri la Vikimedia movado kiel tuto? Por helpi nin kompreni kio okazas en la cifereca dimensio de ĉi tiu movado, jen metaforo kiu priskribas kvartalon establitan ene de urbo, komence imagitan en la reta spaco. En ĉi tiu imaga urbo, la Interreto reprezentus la vojreton, dum komputilaj serviloj servus kiel konstruaĵoj, kaj la retpaĝoj kiujn ili gastigas konsistigus la diversajn ĉambrojn de ĉi tiuj konstruaĵoj.

Vizito al la kvartalo Wikimedia malkaŝas pli ol mil konstruaĵojn. Ene de ĉi tiuj konstruaĵoj, escepte de kelkaj administraj oficejoj, ĉiu ĉambro povas esti senpage vizitata kaj ĝia enhavo modifita. Uzantoj povas aldoni novan enhavon, kiel ekzemple tekston, fotojn, filmetojn aŭ sonregistraĵojn, kaj eĉ ŝanĝi aŭ forigi tion, kio estis kreita aŭ modifita de aliaj. Ĉio ĉi, kompreneble, celas igi ĉi tiujn spacojn pli estetike plaĉaj aŭ pli aŭtentaj, samtempe konsiderante malsamajn ideojn kaj eblajn malkonsentojn pri la aranĝo. Por faciligi komunikadon inter tiuj, kiuj partoprenas en la modifoj, ĉiu ĉambro en la Wikimediaj konstruaĵoj havas dediĉitan diskutareon.

En plej multaj Wikimediaj konstruaĵoj, malica individuo povas eĉ forigi la tutan enhavon de ĉambro. Tamen, post kelkaj sekundoj, roboto restarigos ĉion kaj poste sendos mesaĝon pri la traktado de la vandalismo. Se pli diskreta ago ne estas detektita de roboto, persono monitoranta la ĉambron verŝajne transprenos la taskon por malfari la malicajn ŝanĝojn kaj kontakti la respondecan partion.

Kaze de ripetaj deliktoj, la individuo povas esti forprenita de redaktaj ĉambroj, ĉu en la vandaligita konstruaĵo aŭ tra la tuta distrikto kiam necese. Post diskuto, ĉi tiun sankcion efektivigos volontula administranto, elektita de ĉiuj aliaj volontuloj, kiuj prizorgas la konstruaĵojn.

Estas do klare, ke ĉiu povas kontribui al, monitori kaj protekti la komunajn rimedojn ene de la Wikimedia kvartalo. Vi nur bezonas aliĝi al la movado kreante konton kaj utiligi multajn ilojn, inkluzive de sciigsistemo, kiu sendas mesaĝojn kiam peco, kiun vi volas monitori, estas modifita. Krei konton ne postulas provizi adreson aŭ telefonnumeron. La sola persona informo esenca por la ĝusta funkciado de la Wikimedia kvartalo estas la IP-adresoj de la vizitantoj. Male al tio, kio okazas en la komercaj distriktoj de la cifereca mondo, kiel tiuj de GAFAM, NATU kaj BATX, la Wikimedia kvartalo ne kolektas aŭ vendas iujn ajn datumojn por komercaj celoj.

Eĉ la IP-adresoj registritaj de la sistemo ne estas videblaj al aliaj vizitantoj. Ili estas anstataŭigitaj per la nomoj kaj pseŭdonimoj donitaj kiam kontoj estas kreitaj, aŭ maskitaj per provizoraj kontoj por redaktoj faritaj de homoj kiuj ne estas ensalutintaj. Nur kelkaj homoj akredititaj de la komunumo por fari identekontrolojn havas aliron al ĉi tiuj informoj[26]. Ĉi tio estas necesa antaŭzorgo por la ĝusta okazigo de voĉdonoj kiuj foje sekvas konsent-konstruajn kunsidojn koncerne la aranĝon de la Wikimedia kvartalo.

En ĉi tiu cifereca urbo, kiu estas la reto, Vikimedio do aperas kiel la plej granda

Distrikto dediĉita al la kunhavigo de scio. Unue, estas la pli ol 350 Wikipediaj konstruaĵoj, ĉiu dediĉita al versio

lingvistiko de la enciklopedio.

Ankoraŭ apartigitaj laŭ lingvaj versioj, ni trovas:

la Vikilibrojn kaj Vikifontajn bibliotekojn, la

leksikajn konstruaĵojn de Vikivortaro,

la gazetojn de Vikinovaĵoj, la edukajn kaj

esplorcentrojn de Vikiversity, la turismajn

oficejojn de Wikivoyage, la vivantan dosierujon

de Wikispecioj, kaj fine la aŭtorcitaĵinstitutojn

de Vikicitaro. Ne forgesante la amaskomunikilan

muzeon de Wikimedia Komunejo kaj la

deponejon Wikidata, agnoskitan kiel la plej

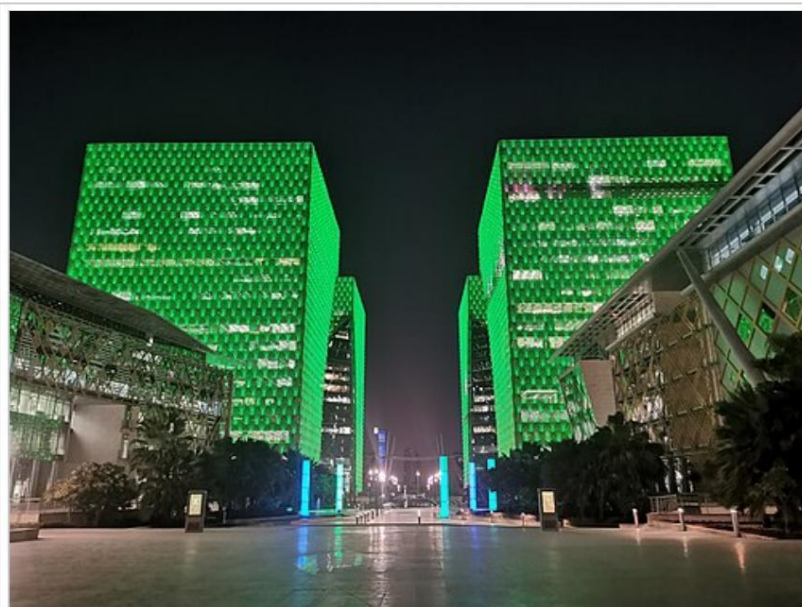
granda deponejo de strukturitaj informoj en la

mondo. Unu el la ĉefaj funkcioj de ĉi tiuj du

konstruaĵoj estas riĉigi la rimedojn situantajn

en la aliaj konstruaĵoj de la distrikto Wikimedia.

Kaj

Figuro 3. Foto de la Cifereca Urbo de Rijado kaj ĝia vida aspekto rilate al la metaforo de la distrikto Vikimedia.

En ĉiuj ĉi tiuj konstruaĵoj, ofte okazas, ke pli ol duono de la etaĝoj estas dediĉitaj nur al organizado de la agadoj, kiuj tie okazas. Ĉiu konstruaĵo ankaŭ povas fidi je la subteno de aliaj konstruaĵoj kiel MediaWiki, Wikitech kaj Phabricator, tri spacoj tute dediĉitaj al teknika bontenado tra la tuta distrikto. Rilate al administraj aferoj, la ĝenerala administrado de la distrikto baziĝas en la Meta-Wiki-konstruaĵo, dum korespondado adresita al la distrikto estas komence prilaborata en la Wikimedia VRT-konstruaĵo. Sekve estas la Wikimedia Outreach-konstruaĵo, por iniciatoj pri konsciigo, kaj la Diff Wikimedia-konstruaĵo (<https://diff.wikimedia.org>), kiu servas kiel novaĵpublikigo por la [neklara - eble " retejo"].

movado.

Krom certaj teknikaj aspektoj, ĉiuj ĉi tiuj konstruaĵoj estas administrataj ekskluzive de volontulaj komunumoj, kiuj ĉiam pretas bonvenigi novajn membrojn. La solaj konstruaĵoj en la distrikto, kiuj devias de ĉi tiu principo, estas la ekspoziciaj konstruaĵoj de la Wikimedia Fonduso kaj aliaj Wikimedia asocioj, kiuj dungas dungitojn. Koncerne la estraran konstruaĵon de la Fonduso, oficialaj kialoj pravigas limigi modifojn al ĝiaj ĉambroj al ĝiaj membroj kaj la dungitaro, kiu subtenas ilin.

Alfronte al tiom da utopiaj vizioj, oni neeviteble demandas sin, kiel ĉio fariĝis ebla. Por respondi ĉi tiun demandon, ni devas plonĝi en signifan parton de la historio de la cifereca revolucio, de la kontraŭkulturo de la 1960-aj jaroj ĝis la nuntempo. Ni malkovras, ke la pioniroj de la interreto estis komputikistoj kaj esploristoj, forte influitaj de novaj ideologioj, kiel tiuj, kiuj instigis la eventojn de majo 1968 en Francio. El ĉi tiu kunteksto aperis la filozofio de kunhavigo, libereco kaj malcentralizo, kune kun la tre specifa organiza strukturo, kiun ni vidas hodiaŭ ene de la movado Wikimedia.

Unue, okazis la kreado de la Interreto, kiel libera, tutmonda komunikada reto, kaj la disvolviĝo de la Tutmonda Reto, kiu multe faciligis homajn interagojn je tutmonda skalo.

tutmonda. Poste venis la alveno de TTT 2.0, karakterizita per la apero de novaj retejoj rekte redakteblaj per simpla returnilo. Inter ĉi tiuj estas Vikiaj motoroj, el kiuj la plej potenca, MediaWiki, estas libera programaro disvolvita de la Wikimedia Foundation. Do venis la tempo lerni pli pri ĉi tiu speco de komputila programo, same kiel pri la movado de libera programaro, kiu forte influis la filozofion kaj valorojn transdonitajn en ĝi.

La movado de libera programaro

Unu el la plej fruaj epizodoj en la prahistorio de Vikipedio kaj la movado Wikimedia komenciĝis en septembro 1983, kiam programisto ĉe la Masaĉuseca Instituto de Teknologio nomita Richard Stallman afiŝis mesaĝon en la dissendolisto [net.unix-wizards](#). Ĝi estis peto por helpo en la kreado de GNU, nova operaciomo kiu kunigus aron da programoj, kiujn ĉiu povus libere uzi sur sia persona komputilo.

[27] En sia mesaĝo, elsendita per ARPANET, la unua grandskala komputila reto kiu antaŭis la Interreton, Stallman esprimis sin jene .

[28]

Mi konsideras ĝin ora regulo , ke se mi ŝatas programon, mi devus kunhavigi ĝin kun aliaj, kiuj ŝatas ĝin. Mi ne povas en bona konscienco subskribi konfidencinterkonsenton aŭ programarlicencinterkonsenton. Por daŭre uzi komputilojn sen malobservi miajn principojn, mi decidis kolekti sufiĉan kvanton da libera programaro, por ke mi povu funkcii sen iu ajn nelibera programaro.

La projekto de Stallman, kiu ricevis la necesan subtenon por sia kompletigo, tiel markis la komencon de la historio de libera programaro. La kvanto de la subteno provizita sugestas, ke Richard Stallman ne estis sola, kiu rigardis la alvenon de proprieta programaro kun suspekto. Por membroj de la GNU-projekto kaj la movado por libera programaro ĝenerale, bona komputila programo devas respekti ĉi tiujn kvar fundamentajn liberecojn[29] :

1. La libereco ruli la programon, por ĉiaj uzoj.
2. La libereco studi kiel la programo funkcias, kaj adapti ĝin al viaj bezonoj.
3. La libereco redistribui kopiojn, do helpi vian proksimulon.
4. La libereco plibonigi la programon, kaj publikigi viajn plibonigojn, por ke la tuta komunumo povu profiti.

Kiam aperis libera programaro, la IT-merkato fakte spertis gravan transformiĝon.

La kutima kunhavigo de komputila kodo inter la malmultaj studentoj aŭ esploristoj, kiuj havis aliron al komputilo, estis defiata. Ĉi tiu ŝanĝo devenis precipe de la Kopirajta Leĝo de 1976, nova leĝo, kiu rajtigis la aplikon de kopirajto al komputila kodo, tiel malpermesante ĝian kunhavigon aŭ reuzon sen permeso. Konfidencaj klaŭzoj aperis, dum dungitoj de komputilaj kompanioj nun estis submetitaj al konfidencaj interkonsentoj. Ĉi tio markis la finon de la reciproka helpo kaj solidareco praktikataj de la pioniroj de komputiko. Anstataŭe ekestis la konkurenco kaj konkurenco tiel karakterizaj por la kapitalisma merkata sistemo.

Ĉi tiu ŝanĝo koincidis kun la alveno de la unuaj malgrandaj komputiloj. Danke al la apero